

door de 'SD' ontdekt was, Vught binnengevoerd. Wat de hulp aan gevangenen betrof, betekende dit voor hem slechts een verplaatsing van werkterrein. Hij werd in de *Krankenbau* hoofd van de vrouwenafdeling, kreeg zoveel invloed op *Hauptlagerarzt* Wolter dat hij tweemaal per week de in het 'Continental'-*Kommando* in Den Bosch opgenomen vrouwelijke gevangenen mocht bezoeken, nam dan boodschappen en clandestiene brieven mee en hernieuwde zijn contacten met de aan het Bossche ziekenhuis verbonden medici en hun secretaresses: zij gaven die boodschappen en brieven door. Meer nog. Via ir. Th. Ph. Tromp, een van de directeurs van Philips, kon dr. Steijns de afspraak maken met de directeur van het Centraal Laboratorium van Volksgezondheid te Utrecht dat als daar uit Vught buisjes arriveerden, bijvoorbeeld met bloed of urine die onderzocht moesten worden om vast te stellen of bepaalde gevangenen aan bepaalde ziekten leden, altijd gerapporteerd zou worden dat die ziekten inderdaad waren geconstateerd indien de om die buisjes geplakte leukoplast-bandjes met de kampnummers der gevangenen aan de achterzijde niet geheel aansloten; 'op deze wijze gelukte het ons', aldus later dr. Steijns, 'aan iedere willekeurige patiënt iedere ziekte te bezorgen, zonder dat er ook maar een ogenblik verdenking bij de *Lagerarzt* . . . kon opkomen.'¹ In de röntgenafdeling van de *Krankenbau* werden weer andere trucs toegepast: men had daar een hele techniek ontwikkeld om op röntgen-opnamen die niets verdachts toonden, vlekken aan te brengen die bijvoorbeeld op pleuritis wezen. Men kon er een 'patiënt' ook een z.g. maagzweer bezorgen: de 'patiënt' kreeg bariumpap te slikken en dan werd, aldus de gevangene die als röntgen-fotograaf optrad, 'net zo lang op de buik gedrukt tot de situatie goed was voor een maagzweer. Ik riep dan 'Ja!', drukte af en de maagzweer was volmaakt! Dit lukte vrijwel altijd.'²

Evenals bij het Philips-*Kommando* ging ook hier de kruik zolang te water tot ze barstte.

Eind januari '44 was in Vught een illegale werker opgesloten, Arie Smits, een marechaussee die in een vuurgevecht met de 'SD' een versplinterd bovenbeen opgelopen had. Hij werd in de *Krankenbau* met succes geopereerd, was ook al spoedig zo ver dat hij, als hij dat wilde, weer goed kon lopen, maar dat camoufleerde hij: hij deed het voorkomen of hij nog volstrekt hulpbehoevend was. Toen zijn proces in Utrecht voorkwam, werd hij daar op een brancard heengebracht; hij werd er terdoodveroordeeld en weer per brancard naar Vught getransporteerd: het vonnis moest nog bekrach-

¹ M. J. E. M. Steijns in *O en V*, dl. I, p. 658-59. ² 'Verslag van mededelingen van C. Fels' (21 okt. 1947), p. 11.